

Učiteljski Tovariš

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: K regulaciji plač. — Kritički glasovi. — Učiteljski pravnik. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica upravištva.

K regulaciji plač.

I. Državni uradniki.

1.) Državni uradniki XI. činovnega reda imajo 800, 900 in 1000 gld.; X. r. 1100, 1200, 1300 gld.; IX. r. 1400, 1500, 1600 gld. in VIII. r. 1800, 2000 in 2200 gld. letne plače.

2.) V prvih treh razredih se pomakne uradnik na višjo stopnjo po preteku štiriletnega službovanja, v VIII. činovni red pa po petletnem službovanju.

3.) Uradniki XI., X. in IX. činovnega reda dobe po izpolnjenih 16 službenih letih službeno-starostne doklade letnih 100 gld. in po izpolnjenih 20 službenih letih pa drugih 100 gld. službeno-starostne doklade, če so bili toliko časa v enem in istem plačilnem razredu.

4.) Uradniki, ki so izvršili srednje šole ali tem enakovredne zavode, se pomikajo na višjo stopnjo redoma do VIII. činovnega razreda vsakih deset let tako, da s 30 službenimi leti pride navadno vsak uradnik v VIII. č. r.

5.) Aktivitetne doklade (stanarine) znašajo:

za	na Dunaju	v krajih z več kot 50 000 prebivalci	v krajih z 10.000 do 50.000 prebivancev	v krajih z manj kot 10.000 prebivalci
VII. č. r.	600 gld.	360 gld.	300 gld.	240 gld.
IX. " "	500 " "	300 " "	250 " "	200 " "
X. " "	400 " "	240 " "	200 " "	160 " "
XI. " "	300 " "	180 " "	150 " "	120 " "

Najvišji dohodek je torej:

v XI. činovnem redu	1300, 1350, 1380 ozir. 1500 gld.
" X. " "	1660, 1700, 1740 " 1900 "
" IX. " "	2000, 2050, 2100 " 2300 "
in " VIII. " "	2440, 2500, 2560 " 2800 "

II. Državni učitelji.

1.) Učitelji državnih srednjih šol in učiteljišč dobivajo po 1400 gld. letne plače in po pet službeno-starostnih doklad; prvi dve sta po 200 gld., naslednje tri pa po 300 gld. V VIII. činovni red se pomikajo navadno po desetih službenih letih, v VII. č. r. pa nedoločno in vendar ne prej, dokler nima četrte petletnice.

V VIII. činovnem redu znaša najvišji dohodek 2940, 3000, 3060, ozir. 3300 gld.

2.) Vadniški učitelj ima 1100 gld. letne plače in pet petletnic: prvi dve po 100 gld., ostale tri pa po

150 gld. Najvišji prejemki vadniškega učitelja znašajo 1910, 1950, 1990, ozir. 2150 gld.

3.) Srednješolski ravnatelji dobivajo po 500 gld. upravninske doklade (funkcijske doklade.) Aktivitetne doklade znašajo za VII. činovni red po 280, 350, 420, ozir. 700 gld.; za VI. pa po 320, 400, 480, ozir. 800 gld. Najvišji prejemki srednješolskega ravnatelja brez osebne doklade so torej: 3520, 3600, 3680, ozir. 4000 gld.

III. Častniki.

1.) Poročnik dobiva 840, nadporočnik 1020, stotnik II. razreda 1200, stotnik I. razreda 1500 in major 2004 gld. letne plače.

2.) Za sobno opravo dobivata poročnik in nadporočnik po 52 gld., stotnik 60 in major 84 gld. na leto.

3.) Stanarina znaša v prvih petih stanarinskih razredih (Zinsclassen)

	za poročnika in nadporočnika	za stotnika	za majorja
na Dunaju	440 gld.	776 gld.	1080 gld.
v Budapešti	380 " "	672 " "	916 " "
v krajih I. stanarinskega razreda . .	352 " "	612 " "	808 " "
v krajih II. stanarinskega razreda . .	332 " "	544 " "	732 " "
v krajih III. stanarinskega razreda . .	316 " "	496 " "	656 " "
v krajih IV. stanarinskega razreda . .	280 " "	444 " "	564 " "
v krajih V. stanarinskega razreda . .	248 " "	388 " "	492 " "

Tri četrtnine častnikov je v takih krajih, kjer je višja stanarina, t. j. v prvih petih stanarinskih razredih, (Ko bi se učiteljem uredile plače po krajevnih razmerah, bi gotovo prišle tri četrtnine v najnižje razrede.)

4.) Nadporočnik postane s 25. do 26. leti svoje starosti, stotnik II. razreda " z 32. " 33. " " " " " I. " " " 34. " 36. " " " " major " s 45. " 48. " " " "

To pa je navaden avancement pri četah; pri glavnem štabu in pri inženirskem oddelku pa se avanzuje veliko hitreje.

5.) Častniki vojaških šol imajo po 144 do 420 gld., voditelji teh zavodov pa po 420 do 900 gld. letne do-

klade. (Ali ni stem povedano, da zahteva poučevanje več napora in pridnosti kot uradniški in častniški poklic?!)

IV. Državni sluge.

1.) Državni sluge in finančna straža (paznik, nadpaznik, oglednik, nadoglednik so razvrščeni v štiri razrede s 400, 500, 600 in 700 gld. Redarstvo je razdeljeno v štiri razrede z 450, 500, 600 in 700 gld. Poštne sluge imajo v I. razredu 600, 650 in 700 gld.; v II. razredu 500, 550 in 600 gld.; v III. razredu 400, 450 in 500 gld.

2.) Državni sluge dobe dve službeno-starostni dokladi po 50 gld. in sicer po preteku vsakih pet let. Redarstvo ima sledeče službeno-starostne doklade:

po 3 službenih letih	30 gld.
" 6 " "	60 "
" 9 " "	90 "
" 12 " "	120 "
" 16 " "	160 "
" 20 " "	200 "
" 25 " "	250 "

Pri finančni straži je razmerje sledeče:

po 3 službenih letih	40 gld.
" 6 " "	80 "
" 9 " "	120 "
" 12 " "	160 "
" 15 " "	200 "
" 20 " "	250 "

3.) Aktivitetna doklada (stanarina) je odmerjena tako, da znaša za Dunaj 50^oo, za kraje z več kot 50.000 prebivalci 30^oo, za kraje z 10.000 do 50.000 prebivalci 25^oo in v ostalih krajih 20^oo tačasne plače.

Najmanjši dohodek znaša 480, 500, 533, ozir. 600 gld.; sem pa ni všteta uradna obleka.

Pri redarstvu so najvišji prejemki 1090, 1125, 1183, ozir. 1300 gld.

K tem številkam je treba opomniti še § 10 zakona o plačah za sluge, ki se glasi: „Onim slugam, ki imajo naturalno stanovanje, se izplačuje le polovica določene stanarine. Če pa mora imeti sluga zaradi svoje službe naturalno stanovanje, potem se mu izplačuje vsa stanarina“.

Uradniki državnih železnic imajo iste plače kot državni uradniki.

Mnogi privatni uradniki, posebno veliko število uradnikov pri severni železnici, so bolj plačani kot državni uradniki in imajo večje stanarine in se hitreje pomikajo v višje razrede.

Prav tako dobro so plačani tudi deželni in mestni uradniki posameznih dežel in glavnih (in tudi drugih večjih) mest.

In učitelji?! Poklicani krogi so našli za vse službujoče osebe dovolj virov, da so jim izboljšali gmotno stanje, le učiteljstvo so isti krogi prezrli! Posamezne dežele se izgovarjajo, da ne morejo, država pa, ki je v prvi vrsti poklicana, pomagati stradajočemu učiteljstvu, se pa brez vzroka ogiblje tega vprašanja!

Kritiški glasovi.

Iz državnega zbora. Povodom čitanja rekrutnega zakona se oglasi 20 poslancev kot proti- in 8 kot zago-

vornikov zakona. Slovenski poslanec ni nobeden med njimi.*)

Kot prvi protigovornik dobi besedo posl. Schrammel, ki izvaja v imenu socijalno-demokratske stranke, da ne dovoli zakona, ki zahteva vnovič 80.000 novincev, kot žrtev militarizma. Sedanje vojaštvo tirja od narodov neznosnih bremen v krvi in blagu. Od 16. veka do danes je bilo 228 vojn, v katerih je padlo 1,413.491 ljudi in ki so stale 48.130.000.000 gld. Niti ena vojna pa se ni pričela v obrambo proti divjim ljudem.

Od l. 1868 do 1896 se je potrošilo za stalne vojske 3000 milijonov goldinarjev; letos je vlada zopet zahtevala in dobila 9 milijonov kron za izboljšanje častniških plač.

Dočim trosi država za vojske tako ogromne vsote, porablja za ljudsko izobrazbo kakih 40 do 50 milijonov na leto in še od teh plača država samale 500.000 gl.(!) **Povrh pusti še učitelje stradati.** L. 1891 znašala je plača učiteljeva poprečno 395 gld. In kdo dela več učitelj ali častnik, kdo je važnejši činitelj in kdo ima boljšo plačo!

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Učiteljske pravice v intelektualnem (duševnem, moralnem) obziru.

B.

Zakonite počitnice in dopust.

Zakonski ukazi so učencem in učiteljem privolili precej počitnic, namreč:

1.) Prost je učitelj takrat, ko je učenec prost; izjemo dela le čas, ko je dolžan nekoliko proste učence nadzorovati, namreč 1/4 ure pred poukom in takrat, ko velja odmor za učence in nekoliko tudi za učitelje. Odmor se mora dovoliti vsem učencem, ko mineta prvi dve uri pouka, in sicer 15 minut; učencem 1. in 2. šolskega leta pa že po prvi uri 5 minut. Prost pa ni učitelj takrat, ko ima izven šolskega časa domačo ali okrajno učiteljsko konferencijo.

2.) Prost je učitelj ob nedeljah, zapovedanih praznikih in četrtkih.

3.) Prost je na Kranjskem učitelj od: a) 24. grudna do 1. prosinca, b) zadnja dva dni v pustu, c) od srede pred Veliko nočjo do torka po Veliki noči, d) od binkošne sobote do torka po binkoštni nedelji.

4.) Prost je učitelj na Kranjskem ob vseh letnih sejmih.

5.) Po ministrskem razpisu z dne 8. listopada 1830. je prost ves dan (ali popoldne in dopoldne drugi dan), kadar prejema otroci zakramente sv. pokore in sv. obhajila. Seveda so dolžni učitelji po načinu, kakor ga sklene domača učiteljska konferencija, nadzorovati otroke pri teh in drugih verskih vajah, mašah, procesijah itd.

6.) Pri posebnih izrednih prilikah sme dati tudi 3 dni v letu prosto krajni šolski svet.

7.) Prost dan je tudi Vernih duš dan.

8.) Prosti dnevi so tudi: 18. vel. srpan (cesarjev rojstni dan), 4. vinotok (cesarjev god), 19. listopad (god † cesarice Elizabete).

*) Ti govore navadno le takrat, kadar bi morali molčati. Uredn.

9.) Prost je učitelji v velikih počitnicah, ki trajajo 6 tednov in 1 (2) dan, oziroma v mestih, kjer so srednje šole, 8 tednov.*) Velike počitnice niso povsod enako razdeljene.**)

Ministrski ukazi in razpisi deželnih šolskih svetov v navedenih dobah oproščajo od šolskega poslovanja vse učitelje, torej tudi šolske voditelje.***) Ako se je pa pripetilo, da šolski voditelji niso bili oproščeni enako drugim učiteljem, menimo, da se ni postopalo v duhu teh ukazov. Da naj pa učitelj naznanil šolskemu voditelju, kje biva v počitnicah, in da naj naznanil voditelj isto zopet svojim višjim, to pa ni zakonito. Tudi na Nemškem je treba samo naznaniti, kam potuje učitelj v počitnicah. Da bi se pa reklo voditelju, kakor se je to v nekem slučaju pripetilo: Ako hočeš iti kam v počitnicah, naznanil to 8 dni poprej — menimo, da se to tudi ne vjema z danimi prejšnjimi ukazi višjih inštanč. Še manj pa, ako bi se voditelju velelo, da mora za šolske počitnice prositi dopusta.

Dopusta je treba za šolske dneve in šolske ure, in sicer do 3 dni ima pravico dati šolski voditelj učitelju, krajni šolski svet pa voditelju, o čemer se mora vselej poročati okrajnemu šolskemu svetu, ki sme dovoljevati tudi daljše dopuste.

Kadar se hoče učitelj poslužiti volilne pravice (v občinski, deželni in državni zastop), se mu mora dati za to potrební čas.

Dopisi.

Kranjsko.

Iz kočevskega okraja. († Ivan Zupanec). Dne 9. sušca t. l. ob polu 12. uri predpoldne je umrl gospod Zupanec, učitelj pri Fari v kočevskem okraju.

Porodil se je v Boh. Bistrici l. 1865, ter se izšolal v Ljubljani l. 1886. Potem je služboval kot učitelj, ozir. nadučitelj v Bohinjski Bistrici, Dobrem polju, Banjaloki, Velikih poljanah, Gribljah, Starem trgu in naposled v Fari.

Bil je jako nadarjen in delaven v šoli, kar svedoči, da so ga šolska oblastva zaradi izvrstnih uspehov pohvalila.

Za njegovega učiteljevanja v Starem trgu so ga pa klerikalci, v katerih rog ni hotel trobiti in s katerimi se ni mogel in ni hotel pajdašiti, jeli preganjati ter so z vso silo dosegli, da je bil premeščen k Fari, kamor je tudi odšel.

To ga je pa toliko užalilo, da je postal melanholičen, in grenko mu je postalo življenje.****)

Poiskal si je tolažbe v valovih Kolpe . . .

Zapustil je vdovo, katera službuje kot učiteljica v Starem trgu, in štiri nedorasle otročiče.

*) Po mestih smejo pa potlej počitnice med š. letom skrečiti. Pis.

***) Glede velikih počitnic bo treba sčasoma preosnove. Vse bi morale trajati enako dolgo — t. j. osem tednov — in ob istem času. Učiteljstvu je treba povsod enakega počitka! Uredn.

****) Da bi se v prostem času učitelj brez dovoljenja ne smel oddaljiti iz svojega službenega kraja, take prepovedi v Avstriji ni. Pis.

*****) Da, da, klerikalci imajo že marsikako učiteljsko grenko življenje na vesti in marsikaterega naprednega učitelja so že spravili v prezgodnji grob. In s takimi ljudmi naj bi hodilo učiteljstvo z roko v roki? Nikdar! Uredn.

Pogreb je bil dne 11. sušca. Vdeležilo se ga je vse stanovalstvo Fare in okolice in prišli so tudi odlični pogrebci iz Starega trga.

Blag mu spomin!

Iz Tržiča. Nemški Schulverein je napravil v prid nemškemu otroškemu vrteu zabavo in ples. Pri prvi so otroci, to je deklice iz ljudske šole v Tržiču v moški obleki nekaj predstavljale v gostilnici pri Radeckem v prid Schulvereinovega vrtea, potem je bil ples.

Značilno je, da so se te predstave in plesa vdeležili dve naši učiteljici. Ena vedno poudarja, da je Slovenka, druga pa je Slovenka, a vendar sta nesli svoj dar na nemški oltar.

Reči moramo: gospodični, to ni prav.

Štajersko.

Jungovci in mi. To za nas jako aktuelno vprašanje se je razmotrivalo pri zadnjem učiteljskem shodu v Mariboru, in pričakoval sem, da se dotična obravnava objavi, ali se vsaj prične razgovor o tem predmetu. Odkar se je začelo gibanje „mladih“, je nastala marsikje prava stagnacija v društvenem delovanju. Nekateri hočejo brezobzirno črez drn in strn za „mladimi“, drugi se boje tudi sence radikalizma, tretji nočejo na nobeno stran, in končni rezultat delovanja v tej mešanici je ničla! Jasnosti nam je torej treba, in gotovo je vsak zaveden tovariš z veseljem pozdravil razmotrivanja o „mladih“ v „Uč. Tov.“ Ker mi pa ista nekoliko prepočasi napreduje, se hočem vmešati tudi jaz.

„Mladih“ zaničevati in „pobijati“ ne mislim. Če drugega ne, vsaj spoštovanje moramo izkazati organizaciji, ki se ne boji ne truda, ne žrtev v dosego svojih smotrov. Vrhutega pa ima program „mladih“ res tudi mnogo točk, katere naj bi uvaževali vsi učitelji in vsi šolski prijatelji.

A vse vendar ni za vsakega! Kar se lahko govori in stori v avstrijskem Babilonu, ni našim skromnim razmeram vselej prikladno. Ali se nam ne bodo smejali, ako resno tirjamo, da ne sme biti nikjer v enem razredu več kakor 30 učencev? Saj bo prelila Savinja še mnogo vode mimo Celja, preden bo izginil zadnji razred s 100 in več učenci. In moremo li staviti takšne zahteve, dokler morajo šolska poslopja preskrbovati že itak preobloženi kmetje, katerim uničijo živalske in rastlinske bolezni večino pridelkov? Nas li ne boli, če vidimo, da nese kmetič zadnji vinar v davkarijo, ker ima občina zaradi šolske stavbe po 100 do 140% občinskih doklad? Koga bomo pridobili s takimi zahtevami, kdo nas bo podpiral? Naj si bo zahteva pedagoško še tako utemeljena, izvedljiva pri nas ni, dokler se razmere popolnoma ne izpremene.

Druga taka zahteva je „verouk iz šole!“ Kakšen pomen ima to za nas? Prebrisana duhovščina si bo vedela tudi zunaj šole ohraniti vpliv na ljudstvo, znala bo tudi tam nadzorovati učitelja. A se je zavednemu in točnemu učitelju tega nadzorstva res bati? — Na Dunaju, kjer se shajajo v šoli otroci raznih ver, je to vse kaj drugega. Tam se vsiljuje vsakemu mislečemu človeku vprašanje: Zakaj se uči samo rim. kat. verouk v šoli, drugi pa ne? Tam se gode neredi, ker morajo nekateri otroci med veroukom iz šole itd. Če hočemo pri nas zmanjšati vpliv duhovščine na šolo, moramo začeti drugod.

Navedel sem tukaj le dva slučaja v dokaz svoje zgorajšnje trditve. Kdor pregleda ves program „mladih“, najde lahko še več sličnega. „Mladi“ so začeli svoje življenje na Dunaju, oni so torej svoje delovanje prilagodili

tamošnjim razmeram, a tirjajo izvršitev svojega programa tudi drugod. Ne da se tajiti, da so oni na Dunaju s svojim nastopanjem že mnogo dosegli, a pri nas ni videti še niti sence dobrega vpliva od te strani, pač pa se nam obeta razkol. — Meni živahnejše gibanje, moško nastopanje in odločno, samosvestno delovanje učiteljstva tudi ugaja, a ne hlastam rad za smotri, ki se nam kažejo tam v megleni deveti deželi, a nas vrhutega še cepijo.

Mislím torej, da nam nikakor ne kaže kar slepo odobriti programa dunajskih „mladih“ in se pehati za njegovo izvršitev v vsem obsegu, ampak treba ga bo po naših razmerah prikrojiti; pred vsem pa si moramo postaviti skromnejše cilje. Najprvo bi pač morali organizovati veliko akcijo v razbremenjenje šolskih občin in dežel, t. j. v dosego obilne državne podpore šolstvu. Potem bi bilo skrbeti za lastno izobrazbo in za splošno izobraženje naroda. Sklicevati bi se morali obilni shodi s poučnimi govori, ustanavljati društva in ljudske knjižnice, da se pripravijo tla poznejšim smelejšim stavbam. Tudi te točke so v programu „mladih“ a ne vem zakaj se pri nas ne izvršujejo. Zakaj se iščejo pri nas le točke, ki nas izolirajo od drugih stanov? Zakaj naši „mladi“ ne spisujejo primernih člankov za naše politične liste, ki pridejo tudi v kmetiške hiše? Izgovori kakor „ta list mi ne ugaja radi tega, oni ima drugo napako itd.“ ne veljajo. Dobra stvar, objavljeno v tem ali onem listu, more le koristiti. Kdo pa je še slišal praviti o listu, ki bi vsem ugajal? Uporabimo torej liste, ki so nam na razpolago in ne pozabimo, da je učiteljstvo moč, ki more tudi nekaterim političnim listom odločiti smer, ako se te svoje močile prav zave in jo prav izkoristi.

Nadalje mi pri „mladih“ ne ugaja tista skrivna organizacija. Čemu se skrivati? Kdor ima poštene namene, naj se pokaže svetu! Jeli bila tista gonja za „izdajalcem (izdajalki)“ pri ptujskem shodu res možata? Nihče „mu“ ali „ji“ ni vedel nič stvarnega ugovarjati, le osebnosti so se razobešale. Jeli to pogum? Ali se na ta način širijo ideje „mladih“ in se tako pridobivajo novi zaupniki? Zakaj morajo „mladi“ imeti sploh svojo posebno organizacijo, zakaj morajo vsi biti člani dunajskega društva „Die Jungen“?

Ne ločimo se torej v „mlade“, tudi mlade in stare, ne razdirajmo, kar smo si z velikimi težavami postavili, ampak združimo se še tesneje in bodimo vsi delavni in skrbimo, da dobita šola in učiteljstvo med ljudstvom vedno več prijateljev. Splošna izobrazba ljudstva in povzdiga splošnega gmotnega stanja sta podlagi, po katerih bomo pozneje dosegli smotre, o katerih se nam danes še skoraj sanjati ne sme.

Treznjež.

Opomba uredništva. Da se resnica prav spozna, je treba čuti oba zvona. V našem listu poje danes že tretji zvon. Končno bodo tudi naši čitatelji na jasnem, kaj imajo „stari“ še dobrega, kaj imajo „mladi“ takega, česar se je treba navzeti tudi našemu učiteljstvu, da pridemo s časom naprej in da si priborimo bodočnost, ki nam mora biti taka, kakoršno zaslužimo! Bodimo trezni kolikor je prav, a ne bodimo starekopitneži in mračnjaki!

Istra.

Vrlo nas veseli, da su se učiteljski odaslanici na sastanku u Pulju dne 26 Veljače baš bratski složili, neobziruć se na narodnost, u svemu, a osobito glede učiteljskih težnja.

Tako treba. A da je do toga došlo, trebalo je kolegijalnosti i nepristranosti. Dok se je pako mješao u te stvari klerikalac, neučitelj, nije došlo nikad do suglasja. Istina je: Čim bi se manje klerikalac mješao u naše stvari, bolje bi bilo. Stoga, i sada kada se budu vršili izbori učiteljskih zastupnika za kotarsko školsko vijeće, savjetujemo, da drugovi si izaberu takve muževe, koji su se već za nas trudili i pokazali samostalnim, neobziruć se ni na levo ni na desno, budi i s perom u ruki, jer i iskustvo nas uči, da samo takvim putom može se doć do pravog cilja. Jer zastupnik, (ne mislim na virilni glas) koji gleda, da bi se omilio sa svojim nekakim gigerliskim postupanjem kojemu neučitelju, i koji se savjetuje sa svakim prije, samo ne sa svojim kolegij, bolje, da ga neima, bolje da odstupa, jer se i samoga sebe ne može zagovarati. — Zastupnik mora uvijek paziti, da ne propusti zgodne prilike, da uvijek pazi, da nam se već jednom poboljša stanje, jer je već skrajni čas.

Konečno rečem još jedanput, da je isto već skrajni čas, te molimo, da se naši poslanci u Beču zauzmu za nas kako su to učinili Njemci na ljevici.

Goriško.

Iz tolminskega okraja. Znano je, kako nabirajo duhovniki prispevke za nove kardinalove zavode v Gorici. Tudi v Bovcu so imeli dne 11. t. m. tako imenovani „ofer“ med sv. mašo. Koncem pridige je omenil g. kaplan sledeće o tem zavodu: „Dečki, kateri pridejo iz dežele v mesto v šolo, posvetijo se raznim stanovom. Toda šole jih pokvarijo, oni izgube vso vero, katero so imeli doma. Tako izgube tudi tisti, ki so namenjeni za duhovski stan, veselje do poklica. Sploh so vse današnje šole brezverske, učitelji sami brezverci, kateri niti katekizma ne znajo ter pravijo učencem, da je človek iz opice. Oni uče v šoli, kar se njim ljubi. Radi tega ustanovi kardinal te zavode.“

Lepo je zagodel g. kaplan Z. Mislil je najbrž na srednje šole, a tudi na ljudske, ker drugače ne bi povdarjal besede učitelji, ampak bi ljudem razložil, katere učitelje misli. Nekateri so najbrž razumeli, a priprosto ljudstvo ne, ampak mislilo je le na uboge ljudske učitelje, katere itak ob vsaki priliki taki gospodje črtijo pri njem. Kako hočejo potem duhovniki, da bode prijateljstvo med njimi in učiteljstvom! Ob vsaki priliki jih črnite pri njih višjih oblastvih. Kolikokrat je bil že kak učitelj premeščen po nedolžnem radi vas! Obilo pritožb čez nje leži pri marsikaterem okrajnem šol. svetu. Gospodje! Pot teh dveh stanov gre narazen in se težko težko več združijo. Berite letošnjega „Učiteljskega Tovariša“ prve številke.

Razno. Zadnji „Primorski list“ čenča nekaj o mojem članku „Po državnozbornski volitvi na Goriškem“, priobčenem v vrlem „Učit. Tov.“ dne 1. sušca t. l. št. 7.

Imenovani list postavlja moja izvajanja svojevoljno v ušesca, jih proglašja za svoja, potem pa vpije in kriči liki vaški paglavci: „Kdor nam dokaže, da smo tako pisali, plačamo mu takoj 1000 K“. Taka dejanja niso dostojna niti poštena! Učitelji smo že večkrat pri zborovanjih in v javnosti pribili, da je „Pr. l.“ pisal meseca vel. srpana leta 1899 dobesedno sledeće: „Ako si krščanski duh, katerega imenujejo klerikalizem, pribori s svojim delovanjem nadvlado drugih stanov, je to popolnoma naravno in to tudi zasluži“. In to smo hoteli pribiti

tudi v „Učit. Tov.“ Pripomnjenih 1000 K, ako ste kaj mož beseda, plačajte „Učit. konviktu“ v Ljubljani!

Gosp. urednik, še nekaj. Ako bi ne bilo na dan zapupnega shoda narodno napredne stranke šole v nadalj. tečaju, vdeležilo bi se bilo tega shoda mnogo učiteljev. Vsi zavedni učitelji smo na strani te stranke. In glejte, kako kaže učiteljstvu rožičke klerikalna „Gorica“ ter inkvizicijsko mesari vrlega našega tovariša Albina Štrekelja, učitelja v Škocjanu, ker se je udeležil z dež. poslancem g. Muho omenjenega zapupnega shoda v Gorici.)*

Polit. društvo „Sloga“ in kar je ljudi okoli „Gorice“ in „Pr. I.“ niso storili v dolgih letih svojega vladanja na Goriškem za bedno učiteljstvo ničesa. Milejše ko smo učitelji prosili, trdovratnejše je bilo njih srce. Od dobe do dobe so nam že na itak pičlih dohodkih jemali. In zdaj pa pride še ta list in mesari zdaj enega zdaj drugega učitelja, ki ne trobi v rog omenjenih ljudi. In „Gorica“ se štuli kot prijateljica učiteljstva. To, to so čenče brez dejanja. Pesek v oči in nič drugega.

Od napredno-narodne stranke pa pričakujemo, da pride z dejanji na dan ter odpomore v najkrajšem času stradajočemu učiteljstvu na Goriškem, sicer bi utegnilo bedno in obupno učiteljstvo nekaj ukreniti, kar bi ne bilo nobenemu ljubo in na sramoto deželi in državi. Trpljenja in muke je dovolj! Deželni zbor goriški bo v kratkem zboroval in vse oči goriškega učiteljstva se obračajo na deželno hišo v Gorici. Upanje in obupanje se bojujeta v nas. Gorje nam in neprijetno drugim, ako bomo zopet ogoljufani!

Kaj pa delate slov. poslanci v drž. zboru glede učit. perečega vprašanja?!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. XXXI. občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“. (Konec.)

R a č u n

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ za leto 1899.

Dohodki				Stroški			
Naročniki „Tovariša“ so plačali	1803	65	gld.	Primanjkljaj iz l. 1898	269	—	gld.
Inserati za l. 1898	69	70	„	Račun tiskarne za l. 1899	1075	—	„
Prodane knjige	11	25	„	Upravništvo, pošta, papir itd.	274	20	„
Obresti pošne hranilnice za l. 1898	2	72	„	Nagrade blagajniku in urednikoma	320	—	„
Razna povračila na račun koncerta	131	10	„	Stroški uredništva	15	90	„
Okr. uč. društvo za logaški okraj člana- rine za l. 1900	3	50	„	Razni ponatiski	17	—	„
Podpora deželnega odbora za izdano „Ustavoznanstvo“	100	—	„	Stroški „Ustavoznanstva“: tisk, broširanje, nagrada	337	78	„
Vsota	2121	02	gld.	Povračila predplačane naročnine „Zavezi“	69	—	„
Primanjkljaj	388	58	„	Povračilo davka g. Miličevi	20	—	„
	2510	50	gld.	Zaostanek tisk. računa Blazniku	53	30	„
Društvo pa ima dobiti:				Nakaznične pristojbine	9	50	„
Zaostale naročnine okrog	2000	—	gld.	Manipul. pristojbina pošne hranilnice	2	65	„
Za inserate in uradne razpise	70	—	„	Razne naročnine in udnine	9	—	„
Povračilo „Zaveze“	113	—	„	Potnina delegatom (Gorica in Celje)	36	—	„
Gotovina v pošni hranilnici	100	—	„	Razni manjši stroški	1	65	„
Vsota	2283	—	„	Vsota	2510	50	gld.
Vrhutega pa ima društvo v zalogi še mnogo od društva na svetlo danih knjig.				Ako se primerjajo dohodki	2121	92	„
				se kaže primanjkljaja	388	58	gld.

G. M. Josin poroča v imenu pregledovalcev računov, da so društvene knjige in računi v najlepšem redu ter se popolnoma vjemajo. S tem je podeljena društvenemu blagajniku in odboru popolna odveza.

4.) Za tem poroča g. Jakob Dimnik o „Cesarja Franca Jožefa Ljubilejski ustanovi za učiteljske sirote na Kranjskem“, katera izkazuje koncem tekočega leta 2800 K premoženja in se je sedaj izročila „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ v oskrbovanje in oddajanje.

5.) O šolskih oblastvih poroča g. Janko Likar. Po vseh odborih, pa naj si bodo že kakršnegakoli značaja, povsod so zastopani po veliki večini strokovnjaki dotičnega stanu. Le pri šolstvu in učiteljstvu imajo drugi glavno in učitelj šele zadnjo besedo. To je docela krivično. Poglejmo v krajne šolske svete! Tam predseduje navadno župnik, ki je največkrat šoli in učiteljstvu neprijazen. Njemu ob strani stoji vrsta občinskih zastopnikov, ki v mnogih slučajih niti svojega imena ne znajo „podkresati“. In ta vsa družba odločuje navadno zoper želje in zahteve šolskega zastopnika-učitelja, po največ na povelje „šolskega prijatelja“ župnika ali pa

tudi iz gole nevednosti. Človek bi si res želel, da bi se volitev občinskih zastopnikov v krajni šolski svet vršila po c. kr. okrajnem šolskem svetu, da bi ne prišli taki „eksemplari“ v tako važen zastop kot je krajni šolski svet.

A tudi v c. kr. okrajnem šolskem svetu sta dva učiteljska zastopnika premalo — posebno tam, kjer učiteljska zastopnika tlačanita nadzorniku in okrajnemu glavarju ter kimata, kakor ta dva želita. Zato bi bilo prav zelo želeli, ko bi se veleslavni deželni odbor pri imenovanju svojih dveh zastopnikov v c. kr. okrajne šolske svete oziral tudi na učiteljstvo in vsaj po enega izmed teh svojih zastopnikov imenoval izmed učiteljstva. Ako so bili dosedaj gospodje župniki lahko kot taki zastopniki, bodo taisto veliko vestneje in veščeeje zastopali strokovnjaki-učitelji.

Najvažnejši zastop za šolo in učiteljstvo vsake dežele pa je c. kr. deželni šolski svet — in ravno tam pa je učiteljstvo najslabše zastopano. Tu ni navadno nobenega našega zastopnika, ker ravnatelja srednjih šol, katere navadno imenuje vlada, ne poznata razmer ljudskega šolstva in učiteljstva. Pri nas na Kranjskem je pač nekoliko izjeme, ker vlada imenuje od postanka novega šolskega zakona tudi enega zastopnika izmed učiteljstva. A imenuje ga vlada, želeli bi pa bilo, da si svoje zastop-

*) V zadnji „Gorici“ se ta vest popravlja.

nike voli učiteljstvo samo. Ako si volijo cerkev, deželni odbor in deželno stolno mesto svoje zastopnike, zakaj si ne bi smelo tudi učiteljstvo voliti samo svojih zastopnikov — in to najmanj dveh? Volilo pa naj bi se pri deželni učiteljski konferenciji. Zato bi bilo seveda treba nekoliko izpremeniti šolski zakon.

Na podstavi teh izvajanj stavi g. Likar, in se tudi soglasno sprejmeta, sledeči resoluciji:

1.) Deželni odbor se naprosi, naj se pri prihodnjem imenovanju svojih zastopnikov v c. kr. okrajne šolske svete kolikor možno ozira tudi na učiteljstvo.

2.) V c. kr. deželni šolski svet voli učiteljstvo po dva svoja zastopnika pri deželni učiteljski konferenciji.

Iz Ljubljane. Gg. člani vdovskega učiteljskega društva, stare in mlade — za to leto njih čee oproščen — prosimo še enkrat, da nam takoj vpošljejo letnino za leto 1900, ker jim poteko s tem mesecem zadnji dnevi vplačevanja in se na pozneje došla vplačila ne bo oziralo. — Prosimo, oprostite nas nadaljnih izterjevanj, društvo pa nepotrebnih stroškov!

Gg. dolžniki, tudi vi se nas spomnite v kratkem!

Vdovsko učit. društvo.

Pedagogičsko društvo v Krškem bo priredilo v spomin stoletnice rojstva Slomšekovega v četrtek, 3. vel. travna t. l. ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Šent Jerneju zborovanje s sledečim dnevnim redom: 1.) Anton Martin Slomšek. 2.) Razgovor o spisu „Učiteljski pravnik“. 3.) Nasveti. — K obilni udeležbi vabi

odbor.

Štajersko.

Iz Zgornje Poljskave. Slovenjebistriško učiteljsko društvo bo imelo v četrtek 5. dne meseca mal. travna ob 10. uri dopoldne v Slov. Bistrici svoje zborovanje. Dnevni red: 1.) Petje. 2.) Zapisnik in dopisi. 3.) Času primerno podavanje (g. M. Šamperl). 4.) Metamorfoza šolstva (g. Oskar Žolnir). 5.) Poročilo blagajnika. 6.) Slučajnosti.

K obilni vdeležbi najuljudneje vabi *Sabati.*

Sv. Lovrenc na Drav. p. (Vabilo). Učiteljsko društvo za ptujski okraj zborovalo bo v četrtek dne 5. mal. travna 1900 ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli s sledečim vsprejemom: 1.) Petje. 2.) Zapisnik. 3.) Dopisi. 4.) Podavanje g. Iv. Fras-a: „K jedinosti v lepomisju — v prevdarek!“ 5.) Posvetovanje glede letošnjega majniškega izleta. 6.) Nasveti.

Gg. pevci naj se blagovolijo sniti četrte ure pred začetkom zborovanja.

K prav obilni udeležbi vljudno vabi *Fr. Šorn,*

t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo v nedeljo, dne 4. t. m. v navadnih prostorih v Celju. Vkljub neugodnemu vremenu se je šlo precejšnje število zavednega učiteljstva; celo cenjena gostinja iz konjiškega okraja gđe. Tilka Vidmajer je počastila zborovanje. Ves čas je zborovanju prisostoval tudi novi g. c. kr. okr. nadzornik J. Supanek, s tem kazoč, da živo simpatizuje z vsem stremljenjem učiteljstva. Vrlo! Predsednik A. Gradišnik v svojem pozdravu posebno poudarja: „Bodimo stvarni, pustimo vse osebnosti in čee se gre za naš interes — naj si bo v duševnem ali gmotnem oziru — bodimo solidarni ne le med seboj, ampak s sotrudniki drugih narodov! — O mnogem se je potem razgovarjalo ter iz živega, povsem stvarnega debatovanja uvidelo se je, da učiteljstvo v območju našega društva kaj dobro ume zadačo svojo pa tudi čas, v katerem živi in deluje. Posebno se je naglašala nujnost tesneje združiti spodnještajerskega učiteljstva, oz. učit. društev. V tem oziru bo staval pri prihodnjem zborovanju konkretne predloge tovariš Fr. Kranjc. Isto tako bo tačas tovariš Eksel razpravljaj o tem, kaj ukreniti, da bi bile počitnice pri nas povsod enakočasne. Prihodnje zborovanje dne 1. mal. travna.

Učiteljsko društvo za kozjanski okraj. Dne 2. svečna t. l. se je vršilo ob veliki vdeležbi prvo letošnje društveno zborovanje v Kozjem.

a) Predsednik gosp. Moric pozdravi navzoče ter predlaga ob koncu svojega govora, naj bi se okr. šol. nadzorniku gosp. Vodušeku brzojavno čestitalo na njega opetnem imenovanju kot nadzornik. Se sprejme enoglasno.

b) Tovariš g. Pustišek predava o „domoznanskem pouku“ in sicer obravnava snov, odmerjeno tretjemu šolskemu letu. Svojo nalogo izvrši častno.

c) Po daljši debati, v kojoj poseže več tovarišev, se učiteljstvo zedini, da ostane še toliko časa pri „Lehrerbundu“, dokler bo večina za to. Kdor ne mara bi več ud „Bunda“, lahko izstopi, ne da bi mu bilo treba zato izstopiti iz okr. učit. društva.

Čudno se pa nam zdi vendarle namreč dejstvo, da nekateri, ki menda mislijo, da imajo vsega dovolj, obračajo „Bundu“ hrbet. Gotovo zato, ker je za štajersko učiteljstvo že toliko izvojeval! Mar bo li koga spravilo na beraško palico, ako žrtvuje vsako leto 3 K 60 vin. za „Schul- und Lehrerzeitung“? Mislimo, da ne!

Ptuj. Zborovanje učiteljskega društva se je vršilo dne 1. sušca ob povoljnem številu društvenikov.

Društvo izrazi kondolenco po umrlem tovarišu Schweiglu stoji s trikratnim: „Slava mu!“ Gospod predsednik predstavi gosta g. Vrabra in novo društvenico gospodično Klot. Pirch. Nato prebere g. Kavkler dopis „Glasbene Matice“, glasom katerega je bila vsebina uvaževati ter obenem predlaga, da si naroči društvo tri iztise Čerinove pesmarice. Vsled naporenega razmotrivanja o pripadanju kvinkvenij po novem zakonu sklence društvo, da se v tej zadevi obrne do višje oblasti, katera naj izda docela postavo. V nastopnem podavanju tovariša g. Pečarja o računstvu, posnetem iz njegove šolske prakse, je reševal podavatelj sledeči vprašnji: Kako je učence vaditi na prehod? Kje naj vadimo prehod? ter končno utemeljeval tri vrste prehodov. Podavatelj je priporočal na podlagi svojega podavanja Lavterjevo računilo po kardinalnem načelu: „Steje se vedno od leve na desno v vrsti!“ G. Kavkler opozarja, da je začetni zmerjenjem in deljenjem šele v 2. šol. letu, to z ozirom na otroškega duha. Nadalje je podal spretnih migljajev v dosego smotra v merjenju. Določi se, da bo četrte ure pred zborovanjem pevska vaja. Pevovodja nastavi vsled stoletnice Slomšekove kot uvodno pesen „Preljubo veselje“. G. Podobnik, ki je dokazal že pri zadnjem shodu s faktičnimi argumenti rudimentarne nedostatke glede uvrščenja šol v plačilne razrede, je animiral društvenike k agilnosti v vplivanju na kr. šol. svete, da oni v to svrhu peticijonirajo na deželni odbor. — Tedaj pa v prevdarek — preostaje dvoje: „Priboriti ali in spe trpeti!“ Mogoče, da se nam vendar kdaj obistinitijo zadače eudeumonizma v tem oziru. V prihodnjem zborovanju meseca sušca sklepa društvo radi majniškega izleta. —s.

Iz Ormoža. Učiteljsko društvo ormoškega okraja je imelo 1. dne sušca meseca t. l. svoje prvo redno, in zelo dobro obiskano zborovanje. Bilo je 23 udov. Prva točka vzporeda: „Hospitalacija v I. razredu ormoške četirirazrednice“ je bila prav poučljiva in zanimiva. Gospod Rajšp nam je tukaj v dvournem pouku pokazal, kako uspešno poučuje v vseh predmetih male paglavce. Najbolj poučljiv je bil vzorni jezikovni pouk, kateri se je kar blesketal v celem pouku. Hospitalacije se je tudi vdeležil ormoški šolski ogleda g. Franc Gomzi. Tako je prav! Kdor hoče o šoli in učiteljih prav soditi, mora tudi opazovati delovanje v šoli.

Na to je sledilo razgovarjanje o hospitalaciji, v katero so posegli gg. Žolnir, Rosina, Košar, Unger, Porekar in Strenkl. Nazadnje se društveni predsednik g. Porekar zahvali gosp. Rajšpu za trud in izreče željo, da bi se hospitalacije začele bolj negovati v našem društvu. (Odobranje).

Sledilo je zborovanje. Gospod predsednik predstavi in pozdravi novovstopivšega uda g. Žolnirja pri Veliki nedelji. Poudarjajoč slog, preide k drugemu delu dnevnega reda. Med društvenimi zadevami je bil predlog g. Sivke, da bi društvo umrlemu tovarišu g. Krenerju

postavilo ali vsaj pomagalo postaviti nagrobni spomenik. Se sprejme ter cela zadeva tomaževskemu učiteljstvu izroči in gospod Sivka za nabiranje doneskov naprosi. — Poverjeništvu za razprodavo Vek. Kukovčevega „Uvoda v narodno gospodarstvo“ prevzame za ormoški okraj g. Porekar. — Gospod predsednik je tudi omenil končano regulacijo — rad bi rekel izboljšanje — učiteljskih plač. — Sklenilo se je pristopiti k „Šolski Matici“. V naročenje se je priporočal „Učiteljski Tovariš“, „Popotnik“ in „Zvonček“. Veselo je bilo slišati, da je v Ormožu več slovenskih rodbin naročenih na „Zvonček“. — Prihodnje zborovanje se je določilo na 5. dan malega travna meseca v Ormožu z željo: Prav mnogobrojno!

Hum pri Ormožu. (V a b i l o). Učiteljsko društvo za ormoški okraj bo zborovalo dne 5. mal. travna t. l. v Ormožu. Začetek zborovanja ob pol 11. uri dopoldne. Dnevni red: 1.) Zapisnik. 2.) Društvene zadeve. 3.) „Šolska higijena“, predava okrožni zdravnik g. dr. Oroslav Kristan. 4.) Slučajnosti.

K obilni vdeležbi najljudneje vabi radi določila majniškega izleta in odkritja spomenika pokojnemu tovarišu g. A. Krenerju.

Anton Porekar,
t. č. načelnik.

Primorsko.

Iz sežanskega okraja 11. sušca. Naše učiteljsko društvo je zborovalo dne 8. t. m. v Nabrežini v šolskem poslopju. Ob 10. uri je otvoril predsednik g. Kosovel, nadučitelj v Sežani, zborovanje, pozdravivši 18 navzočih tovarišev in 2 tovarišici. — Dnevni red je bil:

I. Predsednikovo poročilo. Po običajnem poročilu je poudarjal g. predsednik, da bi bilo umestno, ako bi se učiteljstvo večkrat shajalo. Ker pa ni možno mesečno zborovati, naj bi se mesečno shajalo učiteljstvo v Komnu in v Sežani, kjer sta davčna urada in kjer učiteljstvo mesečno svoje pišle plače dobiva. Vsaki prvi četrtek v mesecu bi lahko imelo učiteljstvo komenskega okraja svoj sestanek v Komnu in ono iz sežanskega okraja pa v Sežani. — Ob tej priliki naj bi se tudi oba učiteljska zastopnika vdeleževala sestanka, da bi prišlo učiteljstvo bolj z njima v kontakt. — Nadalje je omenil neko epizodo glede zadnje volitve v državni zbor. Učitelje-volilce je neki županov sin iz T., kot pristaš lista „Gorica“, žalil, imenovavši jih „učiteljska banda“, ker so volili g. dr. Staniča. V sled tega so nastopili dotični učitelji pravno pot in tožili dotičnega pri okraj. sodišču v Sežani po odvetniku g. R. — Zatoženec je pri obravnavi prosil odpuščanja in je preklical žaljive besede, in če bi bil kaznovan; poleg tega je moral plačati sodnijske stroške. — G. predsednik je potem omenil, da dobivamo dekrete od c. kr. okrajnega šolskega sveta, da naj natančno, marljivo in redno popravljamo šolske vaje in naloge, kar je pa jako mučno delo osobito za one učitelje, ki imajo več oddelkov in poučujejo direktno in indirektno. Namesto, da se nam vedno pošiljajo taki dekreti, pravi g. predsednik, naj c. kr. okraj. šol. svet deluje v to, da se nam na merodajnem mestu plače povišajo. To bi bilo bolj umestno nego vedno žuganje. Za 400 gid., ki jih učitelj dobiva, zadostno deluje. Ako nam pa plače povišajo, bomo tudi marljivejše delovali in se bolj potrudili v natančnosti in rednosti pri mučnem popravljavanju vaj in nalog. — Navzoči okrajni šol. nadzornik g. M. Kante je odgovoril glede tega, da je okraj. šol. svet vedno naklonjen učiteljstvu in da bi on sam rad videl, da bi se učiteljstvu plače povišale, a da okr. šol. svet o tem ni kompetenten, česa ukreniti.

II. Prečitane in odobrenje zapisnika z adnjega zborovanja, ki je bilo 5. vel. travna m. l. v Štanjelu. — Tajnik društva g. Bajc, učitelj na c. kr. pripravniči za učiteljska v Sežani, prečita ta zapisnik. Opazke glede tega zborovanja so bile različne in večina učiteljstva se je vdeležila debate.

III. „Prof. Fr. Erjavca“ važnost njegovih prirodopisnih del za naše šole. — O tej točki je referiral g. Bajc prav obširno in temeljito. Vnela se je jako živahna debata o tem predmetu, katere so se

vdeležili gg. Leban, Fr. Tomšič, Kante, Kosovel, Fakin, Jož. Ravbar, Koren, Macarol in g. referent. Med drugim je omenil g. Leban, nadučitelj v Komnu, v daljšem govoru, da naj učiteljstvo pri pouku o prirodopisu in kmetijstvu uvažuje tudi didaktične momente in naj ozir jemlje na kmetijstvu koristne živali, zakaj dandanas se v narodu razširja kriva vera in mnenje, da so razne živali, kakor krt, jež, krastača itd. in ptice pevke kmetijstvu škodljive. Te uboge živalce naj učiteljstvo vzame v svoje varstvo ter naj v šoli in v narodu izbija tako napačno mnenje. Omenil je g. govornik, da je na Francoskem poljedelski minister dal napraviti po gozdih, travnikih, njivah in javnih nasadih javne tablice, na katerih stoji napisano: „Jež se živi od polžev, miši, hroščev. Te živali so kmetijstvu koristne. Ne ubijajte ježa“. — „Krt žre črve, raznovrstne hrošče in v njegovem želodcu se ni še našlo rastlinskih snovij. Krt je tedaj koristen in ne škoduje. Ne ubijajte krt!“ — „Krastača uničuje (požre) 20 do 30 žuželk vsako uro. Ona je tedaj koristna živalca, a vender se tuintam preganja. Ne ubijajte krastače!“ — Nadalje je omenil g. Leban, da na Angleškem, kjer se nahajajo lepi vrti, vrtnarji nabirajo po gozdih cele koše krastač in jih potem po vrtilih razpuste, da love in žro škodljive mrčese. — Priporočal je učiteljstvu naj deluje med narodom v tem zmislu. Priporočal je, naj učiteljstvo nabira hroščev in metuljev ter naj si napravlja zbirke. Tako bode tudi mladina učiteljstvo posnemala in donasala v šolo raznih žuželk ter pomagala delati zbirke. Hudo je kritiziral g. govornik, da se po Krasu še vedno nahajajo slučajji, da otroci ali odrasli ljudje pobirajo gnjezda in mladice. Priporočal je, naj se v šoli ostro postopa proti tem zločincem in naj se take ljudi zatoži na glavarstvo, katero bode gotovo dotične kaznovalo. — Končno se zahvali g. referentu za krasen referat.

IV. Naše stanje. — O tem je poročal predsednik g. Kosovel, omenivši, da naj se učiteljstvo v svojih prošnjah za zboljšanje našega gmotnega stanja drži dosledno tega, da se uveljavi § 55. drž. šol. zakona in naj bi bila naša prva začetna plača enaka c. kr. uradnikom XI. čin. razreda, kar se je odobrilo.

V. Predlogi. — 1.) G. predsednik Kosovel in g. Leban poudarjata, da se bo letos v Gorici osnovo izdelno učiteljsko društvo, katero ima v sebi spajati vse učiteljstvo Goriškega in vsa naša okrajna učiteljska društva. Učiteljstvo našega okraja naj tedaj nasvetuje osnovnemu odboru, kdaj naj bi se sklical v Gorici občni zbor tega bodočega društva. Sklenilo se je, nasvetovati osnovnemu odboru velikonočni torek. — 2.) Gosp. Berginec, nadučitelj v Povirju, kritizira sklep našega učiteljskega društva, kije 5. vel. travna m. l. na občnem zboru v Štanjelu izvolilo nekega nadučitelja goriškega okraja častnim članom našega društva. — Ker se ne more ta sklep razveljaviti, se je sklenilo na predlog g. Berginca, da našo učiteljsko društvo razdruži, pravila popravijo in osnuje novo društvo. Takim potom se učiteljstvo iznebitega častnega člana. V to namero se je izvolil odbor (odsek), kateri ima potrebno ukreniti.

Potem je g. predsednik ob 1^{1/2} uri popoldne zaključil zborovanje s primernimi besedami, prečitavši nam brzojavni pozdrav našega gospoda okrajnega glavarja dr. Laharnarja, kateri se tako-le glasi: „Želim srčno vsem opravičenim zahtevam najboljši uspeh“. — Baš tako nam je prečital pismeni pozdrav g. Jož. Štreklja, nadučitelja na Gorjanskem. Učiteljstvo se je obema pozdravoma oduševljeno odzvalo z živio-klici.

Po končanem zborovanju smo imeli v gostilni g. Ig. Tanceta skupni obed, kjer se je krepko prepevalo in kjer se je slišala marsikaka lepa napitnica v prilog učiteljstva, šolstva in našega milega naroda slovenskega.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani. G. Peter Mayr, posestnik v Kranju, namesto venca na krsto umrle gospe Belarjeve v Ljubljani 10 K.

† **Ivan Zupaneč**, nadučitelj v Fari-Vasi je umrl dne 9. t. m. Usoda je reveža preganjala; zato je hudo obolel na živcih; v trenutku duševnega razburjenja je imenovani dan skočil v Kolpo, kjer je našel prezgodnjo smrt, zapustivši vdovo in 4 nepreskrbljene otroke. Pokojnik je bil nadarjen in zelo izobražen učitelj, ki je delal čast našemu stanu. Pričakujemo, da nam kedo njegovih sosedov napiše natančen nekrolog.*) Mir in pokoj njega blagi in plemeniti duši!

† **Marija Moser**, učiteljica v Št. Vidu pri Vipavi, je umrla dne 15. t. m. v deželni bolnici v Ljubljani. N. v. m. p.

Pomanjkanje učiteljev na Kranjskem prihaja vedno občutnejše. Novega naraščaja ni, stareji učitelji pa izmirajo. Po novem letu je umrlo na Kranjskem že šest učiteljev! Kam pridemo?! Naraščaja pa toliko časa ne bo, dokler se izdatno ne izboljšajo učiteljske plače. Čudimo se, da merodajni krogi nečejo izprevideti tega.

„Zvonček“ ta naš izborni mladinski list, dobiva še vedno novih naročnikov in ni ga že skoraj kraja v slovenski domovini, kjer bi se ne čital naš „Zvonček“. Tako je prav!**)

Odlikovan slovenski učitelj. „Društvo avstrijskih učiteljev“ na Dunaju je volilo že več let g. J. Bezla ja v odbor. Društveni list „Zeitschrift für Zeichen- und Kunstunterricht“ je pa v zadnji številki objavil tudi njegovo razpravo: „Mathematischer Nachweis über die Genauigkeit der im XIII. Jahrgang veröffentlichten Bogen- und Winkeltheilung“. — Čestitamo vrlému tovarišu!

Kakšen bodi šolski nadzornik? Če hočeš to zvedeti, preberi ministrski odlok z dne 28. listopada 1872, št. 883, s katerim se daje instrukcija provizornim šolskim nadzornikom v Galiciji. V tej instrukciji beremo med drugim: „Ne da bi škodoval svojemu uradnemu ugledu, naj nadzornik vendar preudari, da ne doseže vedno pričakovane uspeha, ako kaže povsod in v vselej preveč svoj službeni značaj . . . Nikar naj si ne misli, da je samo ona metoda, katero je nadzornik za pravo spoznal, sploh in pri vseh okoliščinah absolutno veljavna in edino mogoča, zakaj različna pota in različni pripomočki dovajajo do istega smotra. Nadzornik naj ne sodi postopanja učiteljevega na prvi hip in po prvem vtisku. Sploh naj pazi na to, da njegovi sveti in navodila ne potlačijo samostojnosti in ugleda učitelja; on naj nikar ne pozabi, da ima le ono delovanje kaj uspeha, katero izhaja iz individualitete, zavesti in prepričanja učiteljevega.“ Dasi je ta instrukcija od leta 1872., vendar ima v sebi še marsikaj dobrega, zato svetujemo našim nadzornikom, da jo prouče; škodovalo ne bo ne njim, ne šoli, niti nam.

Rahel opomin. Neki dunajski nadzornik je šel nedavno malo pred sklepom pouka mimo ljudske šole. Tu priteče učenec iz nje. „Stoj! Kam?“ vpraša nadzornik. „Gospodu učitelju grem po poštno znamko“. „Le pojdi!“ Nadzornik počaka pred šolo in ko pride deček nazaj, mu vzame znamko in jo nese sam dotičnemu učitelju. „Tu imate zaželeno znamko; če hočete, počakam, da ponesem tudi pismo v nabiralnik!“ To je bil sicer nepotreben — pa saj rahel opomin!

*) Primerjaj današnji dopis iz kočevskega okraja! Uredn.

**) Kakor čujemo, ni nobenega naročnika v — Kamniku! Kaj to pomeni? Uredn.

Pogumen učitelj. Pred deželnim kot prizivnim sodiščem v Gradcu se je vršila nedavno sodna obravnava med ravnateljem meščanske šole v Voitsbergu, Sahnerjem, kateri je obenem tudi deželni poslanec, in pa med tamošnjim meščanskim učiteljem Kokaljem. Ta pravda ni zanimala samo voitsberškega učiteljstva, ampak tudi druge prebivalce istega kraja. Štvar pa je bila taka: Deželni odbor štajerski je imenoval meščanskega učitelja in deželnega poslanca Sahnerja ravnateljem meščanski šoli v Voitsbergu. Pri prvi izvanredni lokalni konferenciji, pri kateri je predsedoval Sahner, pa si izprosi besede — na tej šoli že dvanajst let službujoči učitelj — Kokalj, ki pravi, da ne govori samo v svojem imenu, ampak v imenu vsega učiteljskega osebja, ako izraža svoje začudenje in obžalovanje na imenovanju Sahnerja šolskim ravnateljem, ker je ta delal zavodu ves čas, kar službuje na njem, s svojim nemoraličnim vedenjem le — sramoto. Zahteval je tudi, da se postavi ta izjava v zapisnik. Kakšen obraz je napravil Sahner na te besede — ne vemo; a to vemo, da je Sahner tožil Kokalja pri okrajnem sodišču radi žaljenja časti. Pri tej obravnavi pa je Kokalj nastopil dokaz resnice. Priče iz Gradca, Celja, Knittelfelda in Marijinega Celja so potrdile Kokaljeve trditve. Dokaz resnice se je Kokalju popolnoma posrečil in sodišče ga je oprostilo obtožbe. Sahner pa ni miroval. Vložil je priziv na deželno sodišče, pa tudi tam je pogorel. Tudi deželno sodišče se je prepričalo, da so trditve Kokalja resnične, in je obsodilo Sahnerja v poravnavo vseh sodnih stroškov. Ostane li Sahner še dalje ravnatelj meščanske šole v Voitsbergu, tega ne vemo. Mi smo ta slučaj zabeležili le zato, da se vidi, kako se v naši Avstriji še sedaj malo ozira na zasluge prosilcev in kako še vedno deluje protekcija v našem stanu.

Pravila „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ so potrjena.

Vivat sequens. C. kr. okrajni šolski svet logaški je odpravil tajno kvalifikacijo. To je prav.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 328

Kranjsko.

o. šol. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Fara-Vasi se razpisuje nadučiteljsko mesto s sistemizovanimi prejemki v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potom do 15. mal. travna tusem vlagajo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 14. sušca 1900.

Št. 184

Primorsko.

o. šol. sv. Na mešanaj dvorazrednici s slovenskim učnim jezikom v Jelšanah je popolniti mesto učiteljice III. plačilnega reda.

Dohodki, združeni s to službo, so razvidni iz deželne postave za Istro z dne 14. grudna 1888, drž. zak. št. 1 et. 1889.

Prositeljice naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potom tekom štirih tednov sem predložijo.

C. kr. okrajni šolski svet v Voloski, dne 5. sušca 1900.

Predsednik: *Fabiani*, s. r.

Listnica upravnitva:

Gdč. **M. V.** in g. **J. S.** v **L. S.**: Sam Bog vedi, kaj je vzrok, da ne dobivate našega lista letos o pravem času in da nekaterih številko celo prejeli niste. Mi razpošljemo vsako številko vsem naročnikom o pravem času, torej mora tičati vzrok kje drugod. Takih situacij še nismo imeli nobeno leto. Zbujajo se nam razne slutnje. Če boste kaj zvedeli, nam nemudoma sporočite, da napravimo konec takim nerednostim, ki opravičeno dražijo nas, a gotovo še bolj naše cenjene naročnike. Vidite torej: zapreke povsod. A prizadevali si bomo, da polagoma vse odstranimo! Pozdravljeni!

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagaj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserti po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.